

Илија Бакић

КАКО ЈЕ ПРОПАЛА НАУЧНА ФАНТАСТИКА

Да ли желите да сазнате причу о тајни тајног настанка?

Па, иде овако некако:

Та велика ствар појавила се напред Атлантика тачно за нову годину. Потрајало је мало док се надлежни из Америке и Европе нису сабрали, баталили шампањце и оно што уз то иде и сели у затворене собе да, преко обезбеђених линија, саслушају рапорте. Онда је требало дати узбуне и договорити се, преко црвених, плавих и зелених веза са партнерима с друге стране баре. Док су главоње, цивилне и војне, размењивале планове и поздраве и најбоље жеље, елитне ескадриле су већ летеле на лице места, армаде бродова и подморница су усмераване према тачки X а путање сателита мењане како би се добиле што боље фотографије. И безбедњаци разбацани широм света одрађивали су своју шихту и проверавали да иза свега не стоје неки терористи или непријатељски елементи али су резултати били мршави: провалили су, сасвим случајно, неке друге завере и планове али не оно што је било актуелно.

И тако, да не дужим, сви који су требали искупили су се и скенирали и снимали и зијали и зујали. А то чудо је висило равно 100 метара од површине воде и није мрдало. Глатко, без икаквих испупчења или удубљења, без прозора, врата, рупа, рефлектовало је, као и свако огледало, све око себе. И није реаговало ни на шта. Било је довољно само себи, дошло ко зна одакле, дошло кад му се ђефнуло, и било је сасвим јасно да ће отићи исто тако лако и спонтано.

А сва сила земаљске технологије није га видела док је стизало. Запазили су га тек када се то њему допало.

Окупљени појма нису имали у шта гледају. Никакви бољи и прецизнији подаци нису стизали од радара, сателита, спорих и брзих, топлотних, ИЦ и осталих камера.

Свака од страна врло јасно је рекла да 'то' није њихово и да немају појма чије је. Када су све сабрали 'то' није било ничије па, по чистој логици, не би ни требало да постоји али, очито, јесте. Дакле, сабери-одузми, 'то' је било нешто изван овог света, што би се рекло - летећи тањир. На помињање познатог термина свим политичарима и генералима је кликнуло у тиквама и климнули су главом значајно типа 'знао сам ја да су све време лагали'.

Али, то озарење није решавало проблем; шта урадити са тањиром?

Не може се тек тако оставити да виси напред мора.

Ко зна ко је унутра и какве су у намери?

Итд, итд...

Моментално су зазвргали телефони у собама давно пензионисаних функционера, које су њихови наследници напрасно желели да упитају где се налазе они планови за одбрану од ванземаљаца, они што су приликом сваког спремања сефова склањани са вишље на нижу полицу све док нису одатле избачени и нестали у непрегледном низу досијеа и фасцикли. Пошто су ти стари, већ заборављени људи, углавном били наглуви, убрзо су према њиховим кућама јуриле наоружане патроле безбедњака и специјалаца са задатком да их извуку из кревета и доведу до штабова за ванредне прилике у којима су се нервозно шетали политичари у смокинзима и са конфетама у коси и генерали са накриво закопчаним мундирима.

Али, још док је текла акција прикупљања старе гарде на лицу места, месту Х, појавили су се незвани гости - медији. Није се могло сазнати ко им је шапнуо важну вест но, врло брзо се увидело да пристижу у таквом броју да их је, за трен ока, било више него свих који су на лице места дошли по службеном задатку. Преноси су, наравно, одмах кренули и све станице широм света прекинуле су празнично весеље извештајима о летећем тањиру.

Тако је тајност читавог дешавања пропала на незадовољство надлежних.

Следећих 48 сати није се десило апсолутно ништа: тањир је био где је, војске под заставом УН успоставиле су коридор око њега, планови за одбрану нису нађени и нико није имао појма шта да се ради. Нису знали ни задригли професори, фанатици, уфолози и слични типови који су попуњавали сав медијски простор и време.

Прошло је још 48 сати без икаквих промена и свет је постао помало заморен. Вест која то више није клизила је са ударних места на просторе резервисане за стандардне увек актуелне али млаке теме:

пренасељеност, глад, истрошеност природних ресурса, озонске рупе, глобално загревање итд. Кабинети и штабови су се, са своје стране, мало повратили и почели да праве какве-такве планове. Општи закључак био је да 'ако већ нису напали то и неће ако не буду изазвани' и да ће, пре или касније, доћи до неких преговора. Зато је ваљало направити адекватне делегације, најпре на нивоу УН а онда на нивоима супер-силе, супер-пакта па заједница и, коначно, појединих земаља. Спискови одабраних били су бескрајни као и комбинације састава делегација. Краја нису имали ни састанци на којима се о овим питањима дискутовало. Многи учесници изношени су са седница јер би колабирали од исцрпљености. Ипак, чинило се да се по овом питању напредује. Где, то већ нико није знао.

И, тако, шта да вам кажем, сви су имали некакве занимације око тањира па је читава прича ушла у некакву рутину која се котрљала лагано и без икаквих најава промене.

Али, становници тањира нису тако мислили и, тачно 15 дана од дана његове појаве, све земаљске јавне и тајне радио и ТВ фреквенције, заузеле су поруком на чистом енглеском. Њен садржај сачињавао је списак 27.691 имена и упутство да сво поменути за 15 дана, тачно у подне по Гриничу, буду на сплаву који ће се налазити тачно испод тањира. Обавештење је емитовано 24 сата без престанка а потом су фреквенције ослобођене за уобичајене поруке.

Уследило је понављање призора виђених за нову годину. Политичари и војске су се договарали а новинара и њихови саговорници препирали о значењу онога што је цео свет видео.

У року од 3 сата откривена је тајна списака: сви са њега били су писци и то писци научне фантастике. Неки су били свеопште познати за друге су знали само фанатични познаваоци жанра. Највише их је било из САД па из земаља за које се зна да имају ту продукцију али је било писаца из забити за које је опште уверење било да тамо нема писмених људи а камоли и оних који пишу. Како било да било, списак је био познат и ултимативан тако да није било могућности да се неко дода или обрише.

Први који су се побунили били су политичари. Вриштали су у глас: шта је ово, ко то представља највеће, најмоћније земље? Какви, бре, писци? Па то је банда непоузданих, умишљених, непрактичних тупација којима се не смеју поверити на чување ни две нацртане овце а камоли судбина држава, народа, читавог човечанства.

Војска и остатак естаблишмента подржавао је овај праведни гнев.

Други по реду побуњених били су фанови и књижевни критичари. Вриштали су: ко је то ставио овог а обрисао онога писца? Какви су то критеријуми?

Мада су се различити табори љубитеља и теоретичара, потпомагани издавачким лобијима, жестоко међусобно крвили, јединствен став је био да списак није добар из безброј разлога и да би морао бити ревидиран.

Како је време протицало и није се обазирало на све примедбе, баш као и летећи тањир утонуо употпуну тишину, није било друге него да се државе у којима живе писци (чија су се дела, наравно, одмах нашла на листама бестселера) ангажују по питању њихове припреме за састанак. То је подразумевало дуге, поверљиве разговоре са службама безбедности које су имале намеру да од њих брзопотезно створе шпијуне у служби опште ствари. Резултати нису били задовољавајући јер су писци индивидуалисти, загубљени у својим непрактичним световима, самољубиви, намћорастии или чисте тупације.

Све у свему, урадило се шта је могло и заказаног дана, у зору, на огромном понтону истоваривани су буљуци писаца. Свако је, по сопственој вољи (јер је покушај унификовања пропао), носио пртљаг за који је мислио да му треба. Било је ту огромних кофера у којима су смештани гардероба, храна, пиће и преносиви компјутери, малих торбица са флашом оштрог пића, свескама и оловком али и потпуно празних руку. На средини понтона било је постављена бина предвиђена да се на њу попне писац који ће предводити остале и одатле руководи дешавањима. Наравно, незванично су, између влада вођени преговори и направљени компромиси по питању личности која ће предводити писце, и избор је пао на Артура Кларка јер је најугледнији а има и војничког искуства. Међутим, ствар је пропала јер су окупљени писци показали већи интерес за садржај ланч-пакета које су примили приликом искрцавања него за слабашне и не нарочито агилне Кларкове позиве. Тако се чекање svelo на глуварење писаца, њихово груписање и општу неорганизованост, што је излуђивало државно-војне стручњаке који су то посматрали са оближњих бродова и, преко сателита, у својим кабинетима.

Тачно у подне отворила су се врата на трбуху летећег тањира и одатле је на писце пала млечна светлост. Убрзо су они (телесно) лакши почели да лебде и уздижу се према броду. За њима су кренули и они кабастији. Сав пртљаг, амбалажа и отпаци остали су на понтону. Када је и последњи писац улебдео у тањир, врата су се затворила и утопила у оплату тањира.

Прошло је 16 сати неизвесности пре него што су писци враћени на понтон а затим смештени у карантин у коме су требали бити посматрани и подвргнути испитивањима. Али, сва стрка око овог посла била је прекинута узвиком који је утврдио да летећег тањира више нема. Прегледавањем снимака утврђено је да је тањир у једном тренутку био тамо а у следећем нетрагом нестало.

Двострука сензација натерала је пену на уста новинара али и војски и државним врхушкама. Ма колико се они грчили и бечили, тањира више није било и ту се ништа није могло.

Преостали су само писци и све снаге су усмерене на њих.

Сабирањем утврђено је недостаје 186 писаца на челу баш са Кларком. Нико није знао шта је са њим али је извесно да из тањира није изашао.

Сви враћени писци телесно су били онолико здрави колико су то били пре одласка.

Њихове приче, дате после вишеструких саслушања, при пуној свести или у хипнози, слагале су се у свим биитним детаљима. Неслагања су тумачена као резултат места на коме се појединац налазио, његовог узбуђења, заинтересованости и сличних индивидуалних ограничења.

Али, оно у чему су се сви слагали било је следеће:

Када су поново осетили тврдо под ногама многи писци су пали на под и загрлили га. Другима се нагло припишкило па су то обавили тамо где су се затекли јер просторија у којој су били није имала видљиве зидове као ни плафон. Светло је било јасно али као да је бледело и гасило се одмах иза последњих људи. Део писаца збио се у групу док су остали стајали издвојено а било је и оних који су кренули да истражују место на које су стигли. Углавном, ваздуха је било, гравитација је функционисала, умерени одјецци су умножавали ретке гласове. После неког времена, а постоје неслагања о томе колико је то било јер су сви ручни и џепни сатови стали, сви су осетили неко голицање по глави а коса им се полетела у вис као наелектрисана (наравно, онима који су косу још имали). Потом су сви зачули глас који им се обратио. Да ли је тај глас заиста постојао или га је свако чуо у својој глави није најјасније али је сигурно да га је свакоме говорио на језику којим се најчешће служи.

Оно што су сви чули било је да су на интергалактичком броду који сакупља писце научне фантастике са разних светова и вози их на планету, чије је име било немогуће изговорити (осим, приближно, као 'кмљкррпшћкррњ'), где се одржава Свегалаксијска конвенција научне фантастике. Ово је први пут да се посећује и ова забита планета и то захваљујући томе што је тема главног скупа на конвенцији 'Стваралаштво на тему контакта са другим облицима живота у маргиналним галактичким крацима'.

Писци нису стигли ни да писну, осим да се међусобно погледају избеченим очима а глас је наставио да им прича: али, не могу сви да иду на конвенцију, посебно не они који се са предметном темом спрдају. Чак шта више, јединствени је став организационог одбора конвенције да се мора стати на крај вулгаризовању и злоупотребама ове теме што

ће бити одмах учињено. И, чуло се једно 'цап', многим од писаца око главе се створио плавичасти балон. Ова превентивна заштита, објаснио је глас ужаснутим људима, онима са и онима без балона, делује тако што производи електричне шокове који бришу све идеје које се спредају на тему контакта са другим облицима живота. Писац бива најпре малкице пецнут, тек да се окане глупости, а ако настави десиће му се много гори удари. Балон се не може уклонити и доживотан је.

Дакле, тако је решен овај проблем, закључи глас. Прелазимо на следеће питање: ко од оних без балона је спреман да пође на конвенцију. Они могу да се упуте према вратима која су се појавила мало даље од групе.

Над дотадашњи тајац спустио се дубоки мук.

Чинило се да су многи хтели да питају понешто, вероватно о путу, боравку тамо (где год да је то) и повратку али није било никога коме би се питања упутила. Све се, дакле, сводило на одлуку: остајем или идем па шта буде. Зачудо, није потрајало дуго а у групи је почело комешање што је значило да се неки гурају да дођу до врата. Није их било пуно али их је било. Сви су отварали и затварали врата за собом.

Када су врата већ дуже остала недирнута, глас се захвалио свима и најавио да ће бити враћени назад као и да ће брод свратити на ову планету и пре следеће конвенције. Писци нису могли да не запазе да није било речи о повратку оних који су отишли. Затим је светло постало млечно, под се отворио и буљук списатеља бупнуо је назад на платформу где су их чекали доктори и иследници за унакрсна испитивања.

Накнадним сагледавањем спискова утврђено је да су, осим Кларка, отишли: матори Вонегат и Бредбери, Зелазни, Дилејни, један од браће Стругацки, Ле Гвинова, Балард, па Силверберг, Лем, Стерлинг, Свонвик, Ларионова, Пјер Бул, још неки Руси, Немци, Јапанци, Французи, Шпанци и, неверовано али истинито, један Србин.

Колико знам, ни један се од њих није вратио. Да ли су зажалили што су отишли не знам али знам да су неки, који што су остали, зажалили што нису отишли. С друге стране, нико од оних што су добили балоне, (који се нису видели ни на једном скенеру) није више написао ни једну једину реч не желећи да ризикује који шок. Ова апстиненција добро је чинила научној фантастици. Ни новостасали писци нису се више поигравали ванземаљцима јер нико није знао када ће летећи тањир поново да осване и покупи писце. Дакле, ствари су се уозбиљиле и - пропале. Јер, гомила читалаца је тражила пуцачине и јурњаве по Универзуму а то више нико није смео да им понуди. Стари наслови су се изанђали, нових није било и тако је пропала она права научна фантастика. Остале су озбиљне књиге које ретко ко чита.

Наравно, главна цака је била и остала у непостојећем одговору на питање: како су они из тањира знали ко шта пише? И то свуда на свету? Нису све приче и романи екранизовани па емитовани на ТВ програмима па онда, знате већ, отпутовали у свемир и стигли тамо где треба. Нити су све приче и романи претворени у радио драме или већ нешто електронско што се емитује. А они су ипак знали за све.

Копчате?

Неко, ма не неко него буљук, армије, морао је да се размили по Земљи, да гледа и слуша, скупља и чита књиге и часописе а онда подноси извештаје вишој команди.

А ми о томе појма нисмо имали него смо се зезали са разним инвазијама малих зелених буљооких, или чудовишта и другим керефекама.

Кад оно, није него, они већ стигли и вредно раде.

Да су хтели могли су да нас разбуцају као пилиће.

Или да се увуку у све војне и цивилне власти. У ствари, ко каже да нису?

Наравно, они и даље прате шта се дешава тако да нема спрдања.

Озбиљне ствари су у игри са момцима који не забушавају.

И, то би било та прича о пропасти научне фантастике.

А како ја све то знам?

Па и ја сам био тамо. И нисам од тада, читавих 50 година, написао ни реч. Бацио сам се на кримиће и каубојце а кад зашкрипи, богами и љубиће.

Међутим, да вам право кажем, јако често сам се питао шта је било иза оних врата.

Али, шта је било било је...